

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра англійської філології
та методики викладання іноземних мов

Магістерська кваліфікаційна робота

Методичні рекомендації до написання
магістерської кваліфікаційної роботи

для студентів денної форми навчання
освітнього ступеню «Магістр»,
спеціальності 014 «Середня освіта (англійська мова та зарубіжна
література)»

Мукачево
МДУ 2016

ЗМІСТ

ВСТУП.....4

УДК 001.8:378.22

ББК 72.52я73

*Розглянуто та рекомендовано до друку науково-методичною радою
Мукачівського державного університету
протокол № 2 від 13 . 10 .2016 р.*

*Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри англійської філології та
методики викладання іноземних мов
протокол № 4 від 01 . 10 .2016 р.*

Укладач

Теличко Н.В. - д.пед.н., професор кафедри англійської філології та методики викладання іноземних мов МДУ

Рецензент

Кобаль В.І. – канд.пед.н., доц., завідувач кафедри педагогіки та початкової освіти

M12

Магістерська кваліфікаційна робота: методичні рекомендації до написання магістерської кваліфікаційної роботи для студентів денної форми навчання освітнього ступеню «Магістр», спеціальності 014, «Середня освіта (англійська мова та зарубіжна література)» / укладач Н.В. Теличко. - Мукачево: МДУ, 2016. - 57 с.

Анотація.

Методичні рекомендації до написання магістерської кваліфікаційної роботи мають на меті допомогти магістрантам у побудові логіки послідовності структури дослідження, розібрати правила обґрунтування, спростування; навчити основних методів збору та інтерпретації даних; формувати проблему дослідження; операціоналізувати базові поняття; використовувати методи збору і інтерпретації даних; робити самостійні висновки.

РОБОТИ НАД МАГІСТЕРСЬКИМ ДОСЛІДЖЕННЯМ.....	5
1.1 Загальні положення про магістерську кваліфікаційну роботу.....	5
1.2 Визначення понять «тема», «мета», «завдання» та «методи дослідження» магістерської роботи.....	6
1.2.1 Встановлення системних логічних зв'язків між темою роботи та об'єктом, предметом і метою дослідження	6
1.2.2 Методи дослідження у методиці навчання іноземних мов: основні, допоміжні методи та методи лінгвістичних досліджень	9
1.3 Порядок подання до захисту, захист магістерської роботи та критерії оцінювання.....	15
2. ТЕМАТИКА МАГІСТЕРСЬКИХ ПРОЕКТІВ.....	19
3. СТРУКТУРА ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ НАУКОВОЇ РОБОТИ МАГІСТРА.....	22
3.1 Структура наукової роботи, оформлення та вимоги до змістового наповнення структурних елементів магістерської кваліфікаційної роботи	
3.2 Загальні правила оформлення побіжних структурних елементів магістерської кваліфікаційної роботи.....	24
3.3 Загальні правила технічного оформлення магістерської роботи.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	33
ДОДАТКИ.....	34

Мета запропонованого посібника – допомогти студентам правильно написати та оформити магістерську наукову роботу. Саме тому посібник укладений у формі чітко структурованих методичних рекомендацій, де кожен розділ висвітлює окремий аспект процесу написання магістерської роботи.

У посібнику вміщено поради щодо змісту магістерської роботи, а також подано чіткі інструкції щодо оформлення тексту роботи. У додатках проілюстровано особливості технічного оформлення найважливіших компонентів наукової роботи (змісту, вступу, основної частини, висновків), а також наведено зразки оформлення титульного аркуша, анотації, додатків, рецензій тощо. Особливої уваги заслуговує додаток, де подаються приклади оформлення бібліографії до наукової роботи, які укладені відповідно до останніх вимог ВАК України.

Сподіваємось, що методичні рекомендації стануть у пригоді студентам та науковим керівникам у процесі написання магістерських робіт.

1. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ НАД МАГІСТЕРСЬКИМ ДОСЛІДЖЕННЯМ

1.1. Загальні положення про магістерську кваліфікаційну роботу

Магістр – це освітній ступінь фахівця, який на основі кваліфікації бакалавра або спеціаліста здобув поглиблені спеціальні знання та уміння інноваційного характеру, має певний досвід їх застосування та продукування нових знань для вирішення проблемних професійних завдань у певній галузі народного господарства. Відмінність магістерської підготовки від бакалаврської полягає у глибшій орієнтації на фундаментальні знання, у спрямованості на розвиток компетенцій створення високоефективного, конкуренто-спроможного продукту педагогічної діяльності.

Магістр повинен мати широку ерудицію, загальну фундаментальну наукову базу, володіти методологією наукової творчості, сучасними інформаційними технологіями, методами отримання, обробки, зберігання і використання наукової інформації, бути здатним до продуктивної науково-дослідницької і науково-педагогічної діяльності.

Магістерська підготовка реалізує освітньо-професійні програми (ОПП), які включають у себе дві складові – освітню і науково-дослідницьку.

Наукова складова має забезпечити формування наступних умінь та знань:

- побудови педагогічних моделей складних освітніх систем і процесів;
- використання сучасних інноваційних методів для реалізації і дослідження педагогічних моделей;
- застосування сучасних методів експериментальних досліджень освітніх систем, наукових методів планування експерименту та обробки його результатів;
- застосування сучасних методів оптимізації під час вирішення науково-дослідних задач;
- проведення бібліографічного пошуку наукової інформації із залученням сучасних інформаційних технологій;
- формулювання мети дослідження та складання науково-методичного обґрунтування проведення дослідження;
- використання сучасних методів досліджень, модифікування існуючих та розробка нових методів, виходячи із задач конкретного дослідження;
- обробка отриманих результатів, аналіз та осмислювання їх з урахуванням опублікованих матеріалів;
- проведення патентних досліджень і оформлення матеріалів заявок на об'єкти інтелектуальної власності;
- оформлення підсумків виконаної роботи у вигляді звітів, рефератів, наукових статей, доповідей тощо, згідно з установленими вимогами, із залученням сучасних засобів редагування і друку.

Фундаментальна та спеціалізована наукова підготовка зі спеціальності забезпечується загальноуніверситетськими та професійно орієнтованими навчальними дисциплінами.

Підготовка магістра завершується захистом кваліфікаційної роботи на засіданні Державної екзаменаційної комісії (ДЕК). Написання магістерської роботи є завершальною стадією навчання студентів-магістрантів, головною

метою якої є оволодіння методологією творчого вирішення сучасних наукових, науково-технічних і виробничих задач на основі отриманих знань, професійних умінь та навичок відповідно до вимог стандартів вищої освіти, набування досвіду аналізу отриманих результатів досліджень.

Магістерська робота (Master's paper) – самостійна письмова наукова робота теоретичного, теоретико-експериментального або теоретико-прикладного характеру, спрямована на самостійне вирішення складних дослідницьких завдань, пов'язаних з певною науковою або науково-практичною проблематикою. Написання магістерської роботи передбачає науковий пошук та творчий підхід магістранта до наукового дослідження, збору, систематизації та самостійного аналізу мовних явищ та висновки науково-практичного характеру. **Магістерська робота** повинна містити принципово новий матеріал, або узагальнення раніше відомих положень з інших наукових позицій або у зовсім іншому аспекті; загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, правомірність використання яких всебічно обґрунтовується у кожному конкретному випадку їх використання. Необхідно наводити вагомий переконливий докази на користь обраної концепції, всебічно аналізувати і обґрунтовано критикувати протилежні їй точки зору.

Матеріали, представлені у магістерській роботі, обов'язково проходять апробацію на науково-практичних конференціях, семінарах кафедр або публікуються у вигляді одноосібних або спільних з науковим керівником тез та наукових статей.

При написанні роботи студент повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати.

У науковій роботі необхідно прагнути дотримуватися прийнятої термінології, позначень, умовних скорочень і символів, не рекомендується вживати вирази-штампи, вести виклад від першої особи: «Я спостерігав», «Я вважаю», «Мені здається», «На мою думку», «Ми отримуємо», «Ми спостерігаємо». Слід уникати в тексті частих повторень слів чи словосполучень.

При згадуванні в тексті прізвищ (учених-дослідників, практиків) ініціали, як правило, ставляться перед прізвищем (Н. С. Василенко, а не Василенко Н. С. як це прийнято в списках літератури).

У роботі необхідно стисло, логічно й аргументовано викладати зміст і результати досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології.

1.2. Визначення понять «тема», «мета», «завдання» та «методів дослідження» магістерської роботи

1.2.1. Встановлення системних логічних зв'язків між темою роботи та об'єктом, предметом і метою дослідження

Магістерське дослідження як кваліфікаційна наукова робота зорієнтоване на:

- розширення парадигми теоретичних знань студентів з фахової гуманітарної підготовки;

- коректну систематизацію та самостійний аналіз сучасних підходів до розв'язання складних питань, пов'язаних з новітньою інтерпретацією певних наукових проблем, що є об'єктом певного магістерського дослідження;
- поглиблення знань студентів із суміжних наук;
- подальше удосконалення умінь та навичок самостійної роботи студентів з науковою літературою, виявлення тенденцій і закономірностей досліджуваних процесів;
- подальший розвиток умінь самостійного наукового пошуку: формування умінь самостійно визначати об'єкти й етапи експериментальної фази магістерського дослідження, формулювання найбільш вагомих узагальнень основних результатів, розробка науково-практичних рекомендацій.

Магістерська роботи зі спеціальності «Середня освіта (англійська мова та зарубіжна література)» виконується українською мовою.

Тема магістерської роботи визначається магістрантом за погодженням з науковим керівником відповідно до планової наукової тематики випускної кафедри й затверджується на засіданні кафедри не пізніше 1 жовтня поточного навчального року.

При з'ясуванні об'єкта, предмета і мети дослідження необхідно зважати на те, що між ними і темою роботи є системні логічні зв'язки. Об'єктом дослідження є вся сукупність відношень різних аспектів теорії і практики науки, яка слугує джерелом необхідної для дослідника інформації. Предмет дослідження – це тільки ті суттєві зв'язки та відношення, які підлягають безпосередньому вивченню у роботі, та є головними, визначальними для конкретного дослідження. Таким чином, предмет дослідження є вужчим, ніж об'єкт.

Визначаючи об'єкт, треба знайти відповідь на запитання: що розглядається? Предмет визначає аспект розгляду, дає уявлення про зміст розгляду об'єкта дослідження, про те, які нові відношення, властивості, аспекти і функції об'єкта розкриваються. Іншими словами, об'єктом виступає те, що досліджується, а предметом - те, що в цьому об'єкті має наукове пояснення.

Об'єкт дослідження - це частина об'єктивної реальності, яка на даному етапі стає предметом практичної і теоретичної діяльності людини як соціальної істоти (суб'єкта). Предмет дослідження є таким його елементом, який включає сукупність властивостей і відношень об'єкта, опосередкованих людиною (суб'єктом) у процесі дослідження з певною метою у конкретних умовах.

Мета дослідження пов'язана з його об'єктом і предметом, а також з кінцевим результатом і шляхом його досягнення. Кінцевий результат дослідження передбачає вирішення студентами проблемної ситуації, яка відображає суперечність між типовим станом об'єкта дослідження у реальній практиці і новими вимогами суспільства, які передбачають його більш ефективне функціонування.

Для досягнення поставленої мети дослідження студент визначає послідовне виконання відповідних завдань, як:

- вирішення та обґрунтування теоретичних питань проблеми дослідження;

- всебічне вивчення практики, при потребі проведення експерименту з даної проблеми, накопичення даних, аналіз і систематизація їх, математичне опрацювання, виявлення типового стану, недоліків, упущень, вивчення передового досвіду;

- обґрунтування системи заходів щодо вирішення проблеми, розробка методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження у практиці відповідних установ і організацій. Зрозуміло і точно сформульована мета роботи забезпечує правильність формулювання основних завдань, складання плану, чіткість виконання роботи, ясність стилю викладу.

Правильне визначення мети роботи дасть змогу студенту виокремити в ній основний напрям дослідження, упорядкувати пошук і аналіз матеріалу, підвищити якість роботи, уникнути загальних міркувань.

Приклади формулювання мети наукової роботи: «Мета роботи - розглянути соціально-психологічні умови ефективного керівництва трудовим колективом»; «Основна мета магістерської роботи – ознайомлення з методом проектів як засобом формування комунікативної компетенції на уроках іноземної мови»; «Мета магістерської роботи – розкриття значення рольової гри на уроці іноземної мови як ефективного засобу розвитку комунікативної компетенції при вивченні англійської мови».

Мета роботи повинна бути тісно пов'язана з назвою її теми.

Наявність поставленої мети дозволяє визначити завдання дослідження, які можуть включати такі складові:

- вирішення певних теоретичних питань, які входять до загальної проблеми дослідження (наприклад, виявлення сутності понять, явищ, процесів, подальше вдосконалення їх вивчення, розробка ознак, рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів та умов застосування тощо);

- всебічне (за необхідності й експериментальне) вивчення практики вирішення проблеми, виявлення її типового стану, недоліків і труднощів, їх причин, типових особливостей передового досвіду; таке вивчення дає змогу уточнити, перевірити дані опубліковані у спеціальних неперіодичних і періодичних виданнях, підняти їх на рівень наукових фактів, обґрунтованих у процесі спеціального дослідження;

- обґрунтування необхідної системи заходів щодо вирішення даної проблеми;

- експериментальна перевірка запропонованої системи заходів щодо відповідності її критеріям оптимальності, тобто досягнення максимально важливих у відповідних умовах результатів вирішення цієї проблеми при певних затратах часу і зусиль;

- розробка методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження у практиці роботи відповідних установ (організацій).

1.2.2. Методи дослідження у методиці навчання іноземних мов.

Основні методи дослідження в методиці навчання іноземних мов.

У сучасній методиці навчання іноземних мов використовуються основні та допоміжні методи дослідження.

До основних методів відносять: критичний аналіз літературних джерел як метод дослідження; вивчення та узагальнення позитивного досвіду роботи педагогів; наукове спостереження; пробне навчання; експеримент.

Критичний аналіз літературних джерел як метод дослідження. В одних випадках цей метод може бути самостійним, наприклад, коли вивчаються методи навчання іноземних мов минулого. В інших він є складовою частиною деяких основних методів дослідження, коли виникає необхідність робити огляд відповідної наукової літератури, щоб не витратити часу і зусиль на «відкриття», які вже давно зроблені.

Вивчення та узагальнення позитивного досвіду роботи педагогів є також надзвичайно важливим методом дослідження, тому що майстри педагогічної праці нерідко знаходять прийоми та методичні рішення, використання яких значно підвищує ефективність навчального процесу.

Наукове спостереження має цінність лише тоді, коли воно підпорядковане певній меті. Спостереження мають бути цілеспрямованими. Особливої цінності набувають спостереження, зафіксовані за допомогою технічних засобів. Результати зафіксованих спостережень можуть доповнюватися контрольними роботами, стандартизованими та не стандартизованими тестами, протокольними матеріалами. Кваліфікована класифікація спостережень - цінний матеріал для розробки методичних рекомендацій.

Пробне навчання - це дослідження, побудоване переважно на ерудиції та педагогічній інтуїції вчителя, який здійснює науковий пошук. У цьому випадку дослідник, спираючись на власний досвід, без глибокого і тривалого вивчення проблеми здійснює пошук, завдяки якому підтверджується або спростовується висунуте і первинно обґрунтоване припущення, спрямоване на удосконалення окремих аспектів процесу навчання іноземної мови.

У пробному навчанні досліджується первинна робоча теза дослідника, тобто реалізується так званий евристичний підхід, застосування якого дозволяє скоротити час на розробку шуканого варіанта режиму навчання. План дослідження та етапи його проведення визначаються за умов значного скорочення добору можливих варіантів навчання.

Запропонований варіант вирішення методичної проблеми без зволікань проходить випробування у навчальному процесі і відразу ж оцінюється його ефективність.

Під експериментом розуміють науково поставлений дослід, заснований на ретельному вивченні варіювання явища, яке досліджується, при можливому урівноваженні всіх інших значущих факторів.

У методиці навчання іноземних мов види експериментів визначаються за трьома ознаками:

- 1) за значущістю дослідження - розвідувальний та основний/базовий експеримент;
- 2) за умовами проведення - природний і лабораторний експеримент,

3) за складністю організації - односерійний та багатосерійний, однофакторний та багатфакторний, прямий і перехресний експеримент тощо.

Розвідувальний експеримент, як правило, буває односерійним, небагатофакторним. За своєю організацією він наближається до пробного навчання. Основний експеримент найчастіше є природним, тобто таким, що реалізується у звичайному навчальному процесі. Проте йому може передувати лабораторний експеримент (індивідуальний або груповий), який проводиться у штучних умовах.

Природний експеримент потребує значної підготовки. Він може проводитися лише тоді, коли розроблена методика його проведення і підготовлені експериментальні матеріали.

В експерименті визначають чотири складники:

1. Варійовані змінні величини, до яких відноситься все те, що в ході експерименту цілеспрямовано змінюється;

2. Неварійовані змінні величини групи А (суб'єктивні неварійовані): з одного боку - це різноманітні особистісні характеристики учня, а з другого - особистісні характеристики вчителя;

3. Неварійовані змінні величини групи Б (об'єктивно неварійовані), до яких належить усе те, що в даному дослідженні залишається незмінним (склад групи, мовний і мовленнєвий матеріал, засоби навчання тощо);

4. Фінальні змінні величини, тобто кінцеві дані експерименту, які можуть бути використані як вихідні величини для їх подальшого опрацювання.

Експеримент як своєрідний процес має чотири фази.

Перша фаза - організація - охоплює такі компоненти: визначення цілей, підготовка експериментальних матеріалів, відбір учасників експерименту.

Друга фаза - реалізація - передбачає проведення запланованого експерименту, який у деяких випадках може складатися з кількох компонентів:

- передекспериментального зрізу,
- експериментального навчання,
- післяекспериментального зрізу.

Головне у цій фазі - забезпечити чистоту експерименту і домогтися його надійності.

Третя фаза - констатація - має своїм головним завданням виявити кількісні та якісні характеристики результатів дослідження, що складає основу для формулювання певних закономірностей. У цій фазі визначають два компоненти: обробку результатів і формулювання висновків.

Четверта фаза - інтерпретація - пояснення причин отриманих результатів і доведення їх надійності. До цієї фази входять такі компоненти як аналіз даних і формулювання методичних рекомендацій.

Наступний етап дослідження - упровадження результатів експерименту у практику роботи відповідних навчальних закладів.

Для забезпечення чистоти експерименту використовують різні прийоми. Одні з них пов'язані з організацією дослідження, інші - з підбором учасників експерименту.

У фазі організації експерименту його варіанти можуть бути реалізовані по-різному: послідовно, одночасно або поперемінно в експериментальних і контрольних класах. Але слід зауважити, що у правильно спланованому з погляду варіативності експерименті поняття «контрольні класи» стає зайвим: усі класи, що беруть участь в експерименті, стають експериментальними і водночас контрольними стосовно один одного.

Дослідне навчання як метод наукового пошуку базується на проведенні масового навчання за запропонованою дослідником методикою. На відміну від інших методів наукового пошуку дослідне навчання дає лише сумарні показники, які, проте, характеризуються достатньою надійністю завдяки тому, що дослідження проходить у великій кількості шкіл і протягом тривалого часу. Дослідне навчання порівняно з пробним здійснюється як певна модель навчального процесу.

Дослідна робота багато в чому подібна до експерименту. Вона, як і експеримент, спрямована на перевірку гіпотези. Під час дослідного навчання учителі працюють відповідно до науково розробленого плану, результати навчання контролюються і фіксуються, підлягають кількісному і якісному аналізу.

У дослідному навчанні широко використовуються дослідні та контрольні класи.

Дослідне навчання буває різних видів у залежності від його мети. Частіше воно слугує для перевірки доступності розробленої методики для масової школи. Завдяки цьому методу дослідження можна визначити можливість застосування певних теоретичних положень на практиці, тобто дослідна робота вносить суттєві зміни в методичну систему.

Методичні рекомендації, перевірені за допомогою дослідного навчання, пропонуються для впровадження у практику роботи всіх навчальних закладів цього типу.

Основні методи дослідження мають тісний зв'язок з допоміжними.

Допоміжні методи дослідження у методиці навчання іноземних мов.

Допоміжні методи дослідження у самостійному вигляді, як правило, не реалізуються. Вони є важливим доповненням або складовою частиною основних методів дослідження.

Статистичний метод дозволяє створювати статистичний еталон навчального процесу, на основі якого можна робити висновки про ефективність навчання іноземної мови.

Метод моделювання використовується для моделювання навчання іншомовного мовлення як і будь-якої іншої діяльності. Такий підхід дозволяє користуватися цінною науковою інформацією, одержаною на інших, невербальних моделях (розв'язання математичних задач, шахова гра тощо).

Метод інтерв'ю передбачає вивчення поглядів тієї чи іншої групи людей (наприклад, учителів гімназій, учнів старших класів ліцеїв тощо). Бесіда проходить у відповідності до заздалегідь розробленого плану. Відповіді фіксуються, а потім співставляються та аналізуються.

Анкетування запозичене методикою навчання іноземних мов у соціології. У методичному дослідженні, однак, воно не може застосовуватися як самостійний метод наукового пошуку у зв'язку з тим, що його результати носять суб'єктивний характер. Тому анкетування використовується як доповнення до того чи іншого основного методу дослідження. За його допомогою вивчають точки зору учнів, учителів, батьків стосовно того чи іншого питання.

Цей метод дослідження набуває відносної об'єктивності лише за умови опитування великої кількості учасників анкетування - сотень і тисяч. Ототожнення об'єктивної наукової істини з думкою більшості опитуваних є методологічною помилкою.

Укладання анкети потребує спеціальної підготовки, а її розмноження, збір і обробка результатів - копіткої праці та спеціальних умов. Методика укладання анкет проходить орієнтовно за тими ж етапами, що й розробка плану спостереження: визначення мети, формулювання запитань, вибір методики аналізу отриманих відповідей. Певні труднощі в укладанні анкети спричиняє формулювання прямих і непрямих запитань і визначення їх послідовності. Бажано, щоб опрацювання результатів анкетування проходило з використанням комп'ютерних програм.

Тестування як допоміжний метод дослідження використовується досить широко. За допомогою тестів різних типів стає можливим у порівняно короткий термін проконтролювати рівень сформованості мовленнєвих навичок і вмінь великої кількості учнів.

У залежності від мети дослідження розрізняють діагностичні, прогностичні, констатуючі та змішані тести. У сучасних методичних дослідженнях найбільшого розповсюдження набули констатуючі тести, які є складовою частиною експерименту. З їх допомогою реалізують доекспериментальний і післяекспериментальний зрізи.

Бесіда експериментатора з учасниками експерименту і вчителями може суттєво доповнити уявлення про процес дослідження, про його сильні та слабкі сторони. Під час бесіди дослідник може з'ясувати питання, які не включаються до самого дослідження, але які доповнюють загальну картину експерименту.

Хронометрування як допоміжний метод дослідження широко застосовується у тих випадках, коли необхідно документально зареєструвати хід усього навчального процесу або певної його частини на уроках. У методичному дослідженні під хронометруванням розуміють фіксацію на магнітофонну або відеострічку ходу навчального процесу, завдяки чому можуть здійснюватися будь-які виміри усномовленнєвої діяльності вчителя або учнів у зв'язку з вирішенням навчальних завдань. За умови суцільного хронометрування фіксується весь хід уроку або серії уроків, на яких реалізується дослідження; при частковому хронометруванні виділяється лише одне явище, яке вивчається. Саме воно піддається ретельному кількісному та якісному аналізу згідно з метою дослідження.

У випадках, коли використання об'єктивних методів дослідження того чи іншого явища неможливе, застосовується метод експертів, або метод

компетентних суддів. Цей метод використовується, у першу чергу, в усіх спірних випадках (наприклад, яку програму обрати, за яким підручником навчати тощо). До цього методу звертаються при необхідності оцінити особистісні якості дитини або визначити її здібності до оволодіння іншомовним мовленням.

Усі методи дослідження, як основні так і допоміжні, ефективні лише за умови їх комплексного використання. У сукупності вони здатні забезпечити необхідну повноту і глибину вивчення проблеми. Саме тому для проведення методичного дослідження у більшості випадків використовується не один окремо взятий метод, а кілька методів у комплексі - реалізується комплексне дослідження.

Методи лінгвістичних досліджень.

Гіпотетико-дедуктивний метод. Лінгвістичне дослідження повинно складатися зі збору фактологічного матеріалу, побудови гіпотези і перевірки її істинності на певних фактах.

Робота з гіпотетико-дедуктивним методом складається з наступних етапів:

- Збір фактичного матеріалу за певними критеріями.

Джерело: художня або спеціальна література, опитування інформантів.

- Узагальнення матеріалу індуктивним шляхом. Індукція – від одиничного до загального, створення теорії у формі гіпотези.

Далі гіпотеза уточнюється багатьма шляхами, наприклад з допомогою співставлення з багатьма відомими концепціями.

- Етап дедукції. Отримання нової думки з на основі отриманих даних чисто логічним шляхом.
- Перевірка нової теорії шляхом її порівняння з додатково отриманими фактами.

Дистрибутивний аналіз – вивчення всіх оточень, в яких зустрічається певний мовний елемент. Під дистрибуцією розуміють суму всіх оточень, в яких зустрічаються той чи інший мовний елемент (фонема, морфема, слово і т. д.), тобто суму всіх можливих позицій елемента відносно інших елементів того ж рівня, його здатність поєднуватись.

Під час дистрибутивного аналізу широко використовуються умовні позначення класів слів, з яких створюються так звані дистрибутивні формули.

Наприклад: N - іменник a book
 N pers - ім'я особи pete
 N mass-іменник озн. речовину tea
 N abstr. - іменник абстрактний peace
 V intr. - неперехідне дієслово go
 V tr. - перехідне дієслово write
 Adj. - прикметник.

Не кодуються, а даються у звичайному написанні слова, які досліджені та деякі службові слова. Дистрибутивні формули зручні для класифікації прикладів, для показу багатозначності слова:

To make

Make + N – make a coat

Make + (the) + N + V make the machine go

Make + A make sure

Make + A + N + for + N make a good wife for him.

Дистрибутивний метод широко використовують в лексикографії для показу функціонування слова і його поєднання.

Дистрибутивно-статистичний метод. Дистрибутивно-статистичний аналіз – це сума формальних алгоритмічних процедур, спрямованих на опис мови, що спираються на розподілення (дистрибуцію) заданих елементів у тексті.

Дистрибутивний метод успішно поєднується із застосуванням статистики.

Лінгвістична статистика – галузь мовознавства, яка займається вивченням методів розкриття закономірностей, які характерні великим сукупностям однорідних об'єктів на основі їх вибіркового дослідження.

Але тут мова не йде лише про чисто кількісний підрахунок того чи іншого явища.

Задані елементи: букви, слова і т. д., тобто будь-які елементи в тексті, які доступні нашому сприйняттю.

Сам аналіз носить статистичний характер, який використовує кількісну інформацію про елементи, які зустрічаються в тексті.

Наприклад. Учений А.Я.Шайкевич використав дистрибутивно-статистичний метод для вивчення частоти вживання неозначеного артикля у мовленні персонажів у Шекспіра і показав завдяки цьому аналізу групи дійових осіб. Так, у слуг, міщан і представників комічного жанру (блазнів, дурнів) відзначено підвищення частоти вживання неозначеного артикля. У серйозних героїв і осіб, які високо стояли в суспільній ієрархії частота вживання неозначеного артикля знижується.

Таким чином дистрибутивно-статистичний метод вживається у стилістиці, але може використовуватися і для інших цілей.

Метод валентності – це вивчення здатності даного слова поєднуватись з іншими словами, які утворюють його валентний набір.

Походить від лат. *valentia* (сила). Термін пішов з хімії, де валентність – це здатність атома хімічного елемента утворювати хімічні зв'язки з іншими елементами.

У лінгвістику термін був уведений в 1948 С.Д. Кацнельсоном, який визначив слово **валентність**, як здатність слова певним чином реалізовуватись в реченні і вступати в певні комбінації з іншими словами.

Під лексичною валентністю розуміють здатність даного слова поєднуватись з іншими словами, які утворюють його валентний набір.

При цьому важливо розглядати не слова в цілому, а їх лексико-семантичні варіанти.

Багатозначні слова повинні входити в декілька валентних наборів.

Валентнісні набори представляють собою множини, які здаються перерахуванням.

Валентнісний аналіз проходить наступні стадії:

1. Встановлюється загальне завдання дослідження.
2. Встановлюється список слів, які необхідно вивчити.
3. Визначається тип текстів, які необхідно вивчити і з яких буде взята вибірка.
4. Встановлюється загальний об'єкт вибірки.

Валентнісний метод комбінується з іншими методами дистрибутивних компонентних статистичною обробкою і добре піддається формалізації.

Контекстологічний аналіз. Аналіз мовних одиниць у певних контекстах. Основоположник – засновник Лондонської лінгвістичної школи Дж. Ферс.

Суть підходу полягає у тому, що мовні одиниці всіх рангів: слова, речення, тексти існують у певних контекстах і саме в них вони реалізуються.

Метод опозицій. Метод для вивчення характеристик мовних явищ, беручи до уваги їх схожість і відмінність.

Вчення про опозиції розробив видатний філолог М.С.Трубецкой.

Перш за все варто підкреслити, що не всяка відмінність є опозицією. Опозиція можлива тоді, коли між її іменами є не лише відмінності, але й спільні риси. Спільні ознаки називаються основою для порівняння. Відмінні ознаки-диференціальна ознака.

Під час порівняння беруться до уваги не всі ознаки, а лише ті, що визнані істотними для запропонованої моделі.

Даний метод використовується для виділення класів мовних одиниць для їх множин. Це перспективно для розкриття системності в мові для складання класифікацій.

1.3.Порядок подання до захисту, захист магістерської роботи та критерії оцінювання

Робота подається на кафедру у друкованому, переплетеному примірнику та на 1 електронному носії (одним суцільним файлом) за 1 місяць до початку державних іспитів. Електронна версія роботи має бути ідентичною паперовій. Окремим файлом додається анотація англійською мовою (Summary).

Разом з магістерською роботою подаються такі документи:

- ✓ письмовий відгук наукового керівника;
- ✓ письмова рецензія на виконану роботу.

Письмовий відгук наукового керівника з характеристикою діяльності випускника під час виконання кваліфікаційної роботи повинен бути написаний українською мовою.

У відгуку керівником встановлюється:

- актуальність обраної теми,
- повнота і докладність розв'язання завдань,
- достовірність і новизна отриманих результатів,
- адекватність використаних наукових методів досліджень,
- грамотність і стильова майстерність автора.

Науковий керівник може висловити зауваження і вказати на недоліки магістерської роботи. Останнє речення відгуку має містити фразу про те, відповідає чи не відповідає робота вимогам, які висуваються до таких кваліфікаційних робіт, і на яку оцінку, на думку керівника, ця робота заслуговує.

Підпис наукового керівника має супроводжуватись розшифровкою його прізвища, ім'я, по-батькові, зазначенням місця роботи, посади, наукового ступеня, вченого звання.

У письмовій рецензії на виконану роботу слід вказати оцінку магістерської роботи за прийнятою шкалою оцінки знань («відмінно», «добре», «задовільно» або «незадовільно») та вказати критичні зауваження. Рецензія пишеться українською мовою.

Рецензентами можуть бути фахівці, які працюють в організаціях, наукових установах і вищих навчальних закладах у тій галузі, якої стосується тема роботи.

У рецензіях обов'язково слід відобразити такі моменти:

- адекватність змісту роботи заявленій темі (назві) і меті;
- повнота і докладність розв'язання завдань;
- новизна й достовірність отриманих результатів;
- практична цінність роботи та можливість реалізації запропонованих автором рекомендацій.

Рецензент може висловити зауваження і вказати на недоліки магістерської роботи. В останньому реченні рецензент зазначає, на яку оцінку, на його думку, заслуговує робота.

Підпис рецензента має супроводжуватись розшифровкою його прізвища, ім'я, по-батькові, зазначенням місця роботи, посади, наукового ступеня, вченого звання, а також має бути засвідчений печаткою.

Студент під час захисту своєї роботи на Державній комісії має дати відповіді на всі зауваження наукового керівника і рецензентів.

Захист магістерських робіт проводиться на засіданні Державної екзаменаційної комісії у присутності студентів-випускників. Тривалість захисту однієї магістерської роботи, як правило, не повинна перевищувати 15 хвилин. Для розкриття змісту магістерської роботи студенту надається не більше 8-10 хвилин.

Під час захисту дипломної роботи студент у стислій формі обґрунтовує вибір теми, її актуальність, практичну та теоретичну значущість і результати дослідження. При цьому студент повинен виявити ґрунтовну обізнаність у науковій літературі з обраного напрямку, відмінне володіння англійською мовою та матеріалом дослідження, здатність до самостійного аналізу мовних фактів та/або художніх явищ, а також вміння чітко сформулювати найсуттєвіші моменти свого дослідження. Під час захисту кваліфікаційної роботи студент-випускник відповідає на запитання голови, членів (екзаменаторів) ДЕК, на критичні зауваження рецензентів.

Результати захисту фіксуються у протоколі ДЕК. Кожна оцінка обговорюється на закритому засіданні ДЕК та оголошується Головою державної

екзаменаційної комісії у присутності членів комісії, студентів академічної групи та магістранта.

Критерії оцінювання магістерської роботи

Оцінювання дипломних робіт відбувається за прийнятою шкалою оцінки знань: «відмінно», «добре», «задовільно» або «незадовільно».

«Відмінно»: обґрунтовано актуальність теми, проблему розкрито повністю; експериментальна частина дослідження виконана на високому науковому та методичному рівні; отримані результати систематизовано і класифіковано; висновки є переконливими; під час захисту дипломної роботи продемонстровано вільне володіння матеріалом дослідження, а також усною та писемною іноземною мовою.

«Добре»: обґрунтовано актуальність теми, повністю розкрито проблему; експериментальна частина дослідження виконана на достатньо високому науковому та методичному рівні; отримані результати недостатньо ретельно систематизовано та класифіковано; висновки не є повністю переконливими; під час захисту дипломної роботи продемонстровано добре володіння матеріалом дослідження, а також усною та писемною іноземною мовою.

«Задовільно»: тема розкрита неповністю; експериментальна частина дослідження виконана недостатньо ретельно; отримані результати недостатньо систематизовано та класифіковано, висновки не є переконливими; під час захисту дипломної роботи продемонстровано посередній рівень володіння матеріалом дослідження, а також усною та писемною іноземною мовою.

«Незадовільно»: тема розкрита неповністю; науково-методичний рівень роботи низький; висновки непереконливі; дипломник погано володіє матеріалом дослідження, а також усною та писемною іноземною мовою, не спроможний відповісти на запитання; наявні суттєві зауваження до оформлення роботи.

Критерії оцінювання магістерської роботи студентів за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС і національною шкалою

Критерії оцінювання магістерської роботи	Рейтинг овий бал за стобальною шкалою	Оцінка а за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
<ul style="list-style-type: none"> чітко представлено проблему дослідження; розкрито основні теоретичні принципи дослідження; здійснено короткий, вичерпний опис теоретичного конструкту; описано авторський підхід до методик вивчення даної теми; роботу виконано самостійно, зміст повністю відповідає назві, поставленій меті і завданням робота оформлена з дотриманням усіх вимог і написана грамотно; роботу захищено на «відмінно». 	90-100	A	відмінно
<ul style="list-style-type: none"> текст роботи частково відкриває специфіку 			

<p>запропонованої теми, а також стратегію та основні її завдання; роботу виконано самостійно, зміст загалом відповідає назві, завдання виконані, мети досягнуто;</p> <ul style="list-style-type: none"> робота виконана з дотриманням всіх вимог і написана грамотно; роботу захищено на «добре». 	82-89	B	добре
<p>написаний текст роботи відповідає на поставленні запитання і дає читачу відчуття вичерпності та обґрунтованості запропонованої теми. Роботу виконано самостійно, зміст загалом відповідає назві, завдання у цілому виконані, мети досягнуто;</p> <ul style="list-style-type: none"> в оформленні роботи є незначні недоліки, зокрема мовні; роботу захищено на «добре». 	75-81	C	
<p>не чітко визначено важливість проблематики дослідження; роботу виконано самостійно, але зміст розкрито недостатньо, завдання виконано частково, що позначилося на повноті досягнення мети;</p> <ul style="list-style-type: none"> недостатня кількість бібліографічних джерел; в оформленні роботи є недоліки, мовні помилки; <p>роботу захищено на «задовільно».</p>	69-74	D	задовільно
<p>нечітко представлено проблему дослідження; не повністю розкрито основні теоретичні принципи дослідження; роботу виконано в основному самостійно, але зміст розкрито недостатньо, завдання виконано не повністю, мети досягнуто лише частково;</p> <ul style="list-style-type: none"> недостатня кількість і застарілість бібліографічних джерел; в оформленні роботи є недоліки, мовні помилки, істотні порушення вимог до наукового стилю; роботу захищено на «задовільно». 	60-68	E	
<p>роботу списано або зміст не розкрито, студент не вміє користуватися науковим апаратом;</p> <ul style="list-style-type: none"> недостатня кількість і застарілість бібліографічних джерел; роботу виконано без дотримання формальних, велика кількість мовних помилок; роботу захищено на «незадовільно». 	0-59	F	незадовільно

2. ТЕМАТИКА МАГІСТЕРСЬКИХ ПРОЕКТІВ

Тема магістерського проекту має відображати основну ідею, завдання, положення, які необхідно дослідити. Критерієм вибору теми дослідження має бути її актуальність щодо сучасних тенденцій розвитку науки і практики у галузі освіти. Студенту надається право вибору теми дипломної роботи згідно розробленої кафедрою орієнтувальної тематики дипломних робіт, яка щорічно переглядається і доповнюється. Студенти можуть пропонувати власні теми для узгодження на кафедрі. Це може бути зумовлено: попередніми науковими

дослідженнями студента; замовленням або пропозиціями організації, з якою збирається співпрацювати студент під час переддипломної практики. У цьому випадку оформлюється замовлення-зобов'язання на розробку та впровадження науково-дослідної теми у формі дипломної роботи.

Тематика магістерських проектів для студентів ОС «Магістр», спеціальності 014 «Середня освіта (англійська мова та зарубіжна література)»:

1. Методика інтегрованого навчання англійської граматики студентів коледжів.
2. Реалізація гендерних стереотипів при перекладі англійської реклами.
3. Збереження комунікативного потенціалу вихідного речення при перекладі.
4. Лінгвістичні прояви гендерних характеристик англійських художніх текстів (на матеріалі американської прози ХХ сторіччя).
5. Структурно-семантичні особливості фахової термінології англійської педагогічної сфери.
6. Способи передачі реалій на українську та англійську мови (на матеріалі творів Сомерсента Моєма).
7. Анти-прислів'я як сучасна форма іронії
8. Методика формування лексичної компетентності студентів спеціальності «Туризм» на основі візуалізаційно – асоціативних прийомів (ВНЗ I-II рівнів акредитації)
9. Формування лексичної компетенції студентів технічного коледжу.
10. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес шкіл Великої Британії.
11. Конкурентна спроможність традиційної системи освіти та інноваційних підходів альтернативної школи у навчанні англійської мови
12. Аналіз логіко – комунікативного аспекту членування складнопідрядного речення при перекладі
13. Аналіз новітніх лексичних явищ англійської мови на позначення реалій сучасного життя
14. Структурні та семантичні особливості бізнес ідіом
15. Порівняльна характеристика засобів вираження модальності (на матеріалі англійської та української мов)
16. Підготовка майбутніх педагогів професійної іншомовної освіти до використання дистанційних навчальних технологій.
17. Портфоліо у системі засобів оцінювання навчально-професійних іншомовних досягнень студентів професійно-педагогічних спеціальностей
18. Особливості функціонування науково-технічних термінів в англійській художній літературі (на матеріалах художніх творів).
19. Особливості перекладу науково-технічних термінів в англійській художній літературі (на матеріалах художніх творів).
20. Структурно-семантичні особливості перекладу англійських власних назв, назв організацій, політичних партій українською мовою.
21. Система підвищення кваліфікації педагогічних кадрів Англії.
22. Особливості використання загальнонаукової, міжгалузевої та вузькогалузевої термінології в освітній документації англійської мови.

23. Особливості перекладу англійських термінів-новоутворень освітньої терміносистеми українською мовою.

3. СТРУКТУРА ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ НАУКОВОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

3.1. Структура наукової роботи, оформлення та вимоги до змістового наповнення структурних елементів магістерської кваліфікаційної роботи

Магістерська робота умовно поділяється на:

1 – вступну частину (титульна сторінка, зміст, перелік умовних позначень (за необхідністю), символів, одиниць, скорочень і термінів);

2 – основну частину (вступ, розділи із висновками до кожного розділу, висновки (до всієї роботи);

3 – список використаних джерел,

4 – додатки (за необхідності), які розміщують після основної частини роботи.

Обсяг (без бібліографії та додатків) *роботи магістра* – до 3-х друк. аркушів/80-90 сторінок машинописного тексту (відповідно: вступ – до 5 стор., висновки – 3-4 стор.). Список використаних джерел налічує приблизно 70 джерел.

1) **Титульний аркуш** оформлюється за встановленою формою. (див. Додаток Д).

2) **ЗМІСТ (CONTENTS)** повинен містити назви структурних елементів (розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів роботи), заголовки (за їх наявності) із зазначенням нумерації та номери їх початкових сторінок. Слово **ЗМІСТ** друкується зверху в центрі сторінки великими літерами жирним шрифтом так само, як всі назви структурних елементів (частин) роботи, наведені нижче. (див. Додаток Е).

3) **ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ.** Усі прийняті у науковій роботі малопоширені умовні позначення, символи, одиниці, скорочення і терміни пояснюють у переліку, який вміщують безпосередньо після змісту, починаючи з нової сторінки. Перелік повинен розташовуватись стовпцем. Ліворуч в алфавітному порядку наводять умовні позначення, символи, одиниці, скорочення і терміни, праворуч – їх детальну розшифровку. Незалежно від цього при першій появі цих елементів у тексті наукової роботи наводять їх розшифровку.

4) **ВСТУП (INTRODUCTION)** оформлюється згідно встановлених вимог та форми. (див. Додаток К).

5) **РОЗДІЛ 1 і т.д. (CHAPTER 1)**, його назва великими літерами жирним шрифтом, підрозділи, пункти та підпункти із відповідними назвами, якщо такі є. (див. Додаток Ж).

6) **ВИСНОВКИ (CONCLUSIONS)** оформлюються згідно встановлених вимог та форми. (див. Додаток Л).

7) **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ (BIBLIOGRAPHY)** (див. Додаток А);

10) **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ (LIST OF REFERENCE SOURCES)** (див. Додаток А);

11) **СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ (LIST OF DATA SOURCES)** (див. Додаток А);

12) **ДОДАТКИ (ANNEXES)**, якщо такі є.

13) **АНОТАЦІЯ (SUMMARY)**. (див. Додаток Б).

Вступ до магістерської роботи – не більше 5 сторінок, розкриває сутність наукової проблеми, її значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, стан розробленості, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Далі подається загальна характеристика роботи у такій послідовності:

Актуальність теми та доцільність наукового дослідження для розвитку відповідної галузі науки чи виробництва обґрунтовують шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми. Висвітлення

актуальності повинно бути небагатослівним, визначати сутність наукової проблеми (завдання).

Об'єкт дослідження (процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення);

Предмет (міститься в межах об'єкта – саме на ньому повинна бути зосереджена увага, оскільки він визначає тему роботи);

Мета і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети, при цьому порядок завдань повинен послідовно визначати хід дослідження.

Не можна формулювати мету так: «Дослідити (вивчити, проаналізувати) певний процес (об'єкт, явище)», оскільки дослідження й аналіз – це не мета, а засоби її досягнення. Формулюючи мету, варто чітко зазначити, що саме ви хочете установити, визначити, виявити, з'ясувати в своїй роботі. Формулюючи завдання, вкажіть, що конкретно ви передбачаєте зробити: проаналізувати, визначити особливості, систематизувати вітчизняний і зарубіжний досвід, виокремити, дослідити й описати, розглянути, з'ясувати, простежити, показати, класифікувати, експериментально перевірити й обґрунтувати, визначити тенденції, окреслити шляхи підвищення ефективності, розробити рекомендації тощо. Мета не повинна повторювати назву роботи.

Методи дослідження, використані для досягнення поставленої в науковій роботі мети. Методи перелічують у порядку від загально-наукових теоретичних до галузевих.

Матеріали дослідження. Навести список друкованих праць того автора, перелік назв досліджуваних газет, теле-радіопрограм, інтернет-ресурсів, архівних матеріалів, чия творчість досліджується, і тому подібне.

Тут подається не перелік наукових праць, які автор аналізуватиме у своїй роботі, а зазначається коло тих джерел, які автор досліджуватиме і звідки братиме фактичний матеріал, необхідно вказати також їх кількість.

Наукова новизна. Коротка анотація нових положень або рішень, запропонованих автором особисто, з обов'язковою вказівкою на відмінність цих положень від вже відомих. Ось деякі шаблонні фрази, які можна використовувати при формулюванні наукової новизни:

- вперше здійснено комплексне...
- вперше формалізовано...
- творена концепція, що забезпечує...
- розроблена нова система...
- досліджені специфічні зв'язки...
- визначено ефективність...
- розроблений метод..., який відрізняється від...
- доведено залежність між...
- досліджено поведінку... та показано...
- доопрацьовано метод... в частині... і поширений на новий клас систем...
- досліджено новий ефект...

Практичне значення одержаних результатів. Рекомендації щодо можливого використання результатів роботи у навчанні та викладанні іноземних мов.

Особистий внесок автора дослідження. Зазначається конкретний особистий внесок автора дослідження в опубліковані зі співавторами наукові праці, в яких наведені ідеї та отримані в роботі результати.

Апробація результатів дослідження. Наводяться дані щодо участі автора в конференціях, колоквиумах; вказується кількість опублікованих одноособових (або у співавторстві) наукових праць, в яких відображені основні наукові результати дослідження.

Структура роботи (наприклад: «Логіка дослідження зумовила структуру магістерської роботи: вступ, ...розділи, висновки, список використаних джерел із ... найменувань, ...додатків»). Див. Додаток Е.

Основна частина складається з розділів (підрозділів, підпунктів тощо). У розділах основної частини подають:

- *огляд спеціальної літератури* (з особливим наголосом на літературі останніх років і літературі іноземними мовами) і вибір напрямків досліджень (загальний обсяг огляду не повинен перевищувати 20% обсягу основної частини кваліфікаційної роботи);

- *аналіз і результати власних досліджень* автора з обов'язковим висвітленням того нового, що він вносить у розробку проблеми.

Розділи магістерського дослідження, як правило, містять підрозділи (нумерація складається з двох чисел, відокремлених крапкою), пункти (нумерація – з трьох чисел), підпункти (нумерація – з чотирьох чисел).

У кінці кожного розділу формулюються **Висновки до розділу**, які друкуються як складова частина розділу (не з нової сторінки) звичайним жирним шрифтом по центру сторінки із відповідними інтервалами до і після слів **Висновки до розділу**.

РОЗДІЛ 1 має загалом теоретичне спрямування. Стисло, критично висвітлюючи наукові роботи попередників, автор дослідження окреслює основні етапи розвитку наукової думки за обраною проблемою. Висвітлюючи роботи попередників, автор повинен вирізнити ті питання, що залишились невирішеними і, отже, визначити своє місце у розв'язанні проблеми (завдання) та сформулювати основні теоретичні засади подальшого дослідження, дати визначення основних понять та категорій проблеми, що розглядається та визначити основні наукові терміни та поняття, що використовуються у роботі. Загальний обсяг огляду наукової літератури не повинен перевищувати 20% обсягу основної частини роботи (цифрові посилання оформлюються у квадратних дужках).

РОЗДІЛ 1 може завершуватися описом методики дослідження, якщо тема дослідження не передбачає опис методики в окремому розділі (див. Додаток Ж).

РОЗДІЛ 2 та наступні розділи, якщо вони передбачені структурою роботи, мають більш практичний характер, де на прикладах, зібраних автором з джерел оригінального ілюстративного матеріалу вирішуються конкретні задачі

роботи та доказуються теоретичні положення, що були окреслені у Розділі 1. Тут описується хід дослідження, умови та основні етапи експериментів з вичерпною повнотою викладаються результати власних досліджень автора, як вони були одержані, та в чому полягає їх новизна. Магістрант повинен дати оцінку повноти вирішення поставлених задач, оцінку достовірності одержаних результатів та порівняти одержані результати з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних дослідників, користуючись системою посилань на використані джерела.

Висновки розташовують безпосередньо після викладення суті роботи, починаючи з нової сторінки. У **висновках** викладаються здобуті у дослідженні найбільш важливі наукові та практичні результати, які сприяли розв'язанню наукової проблеми (завдання). У висновках необхідно наголосити на кількісних показниках одержаних результатів та обґрунтуванні достовірності результатів. Далі формулюються рекомендації щодо наукового та практичного використання одержаних результатів та перспективи подальших досліджень обраної наукової проблеми.

Висновки до розділів можуть містити пронумероване викладення результатів дослідження, одержаних у відповідному розділі.

Посилання на інших авторів, їх цитування, а також наведення загальновідомих істин не допускаються.

3.2. Загальні правила оформлення побіжних структурних елементів магістерської кваліфікаційної роботи

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, що містить бібліографічні описи використаних у дослідженні джерел і подається після висновків. Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим (архівним, електронним тощо) твором або виписують із каталогів і бібліографічних покажчиків без пропусків будь-яких елементів, перекручень чи недоцільних скорочень.

Джерела розміщують в алфавітному порядку прізвищ першого автора або заголовків документів. При цьому спочатку подаються документи українською мовою і мовами з кириличною графікою (відповідно до розташування за українським алфавітом), а потім – мовами з латинською графікою.

Відомості про джерела, внесені до списку, варто подавати відповідно до вимог міждержавних і державного стандартів, поданих у Додатку А.

Список використаних джерел, на які є посилання в основній частині наукової роботи, наводять у кінці тексту, починаючи з нової сторінки. Його розміщують в алфавітному порядку і складають відповідно до чинних стандартів (див. Додаток А).

Порядок оформлення списку використаних джерел

Досвід свідчить, що укладаються три списки: **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**, який включає наукові та науково-методичні джерела (книги, монографії, статті, тези, дисертації, автореферати дисертацій тощо), **СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ** (словники, енциклопедії,

довідники тощо) та **СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ** (ті нехудожні або художні джерела, з яких було взято ілюстративні приклади). Списки формуються в алфавітному порядку перших авторів або заголовків. Нумерація записів в усіх списках є наскрізною, причому спочатку у кожному списку ідуть назви кирилицею а потім латиницею, а наступний список продовжує нумерацію і опис джерел так само, як і попередній. Джерела з мережі Інтернет або з інших електронних ресурсів описуються у відповідних списках – тобто для джерел з електронних ресурсів не формуються окремі списки (див. Додаток А).

У додатках вміщують матеріал, який:

- є необхідним для повноти магістерської роботи, але включення його до основної частини наукової роботи може змінити впорядковане і логічне уявлення про дослідження;

- не може бути розміщений в основній частині роботи через великий обсяг або способи його відтворення.

У додатки можуть бути включені:

- додаткові ілюстрації або таблиці;
- матеріали, які через великий обсяг, специфіку викладання або форму подання не можуть бути внесені до основної частини (оригінали фотографій, мікрофіші, формули, розрахунки, опис комп'ютерних програм, розроблених у процесі виконання роботи та ін. Кожен ДОДАТОК повинен починатися з нового аркуша і мати заголовок, виконаний великими літерами. У правому верхньому кутку над заголовком великими літерами пишеться відповідно: ДОДАТОК А, ДОДАТОК Б тощо.

Додатки слід оформлювати як продовження тексту на його наступних сторінках, розташовуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки.

У правому верхньому кутку рядка над заголовком малими літерами з першої великої повинно бути надруковано слово «Додаток ___» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер **Г, С, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь**, наприклад, «Додаток Б» і т.д.

Один додаток позначається як «Додаток А».

Додатки повинні мати спільну з рештою тексту наскрізну нумерацію сторінок.

За необхідності текст додатків може поділятися на розділи, підрозділи, пункти і підпункти, які слід нумерувати в межах кожного додатку відповідно до вимог. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) і крапку, наприклад, А.2 – другий розділ Додатку А; Б.3.1 – підрозділ 3.1 Додатку Б; Д.4.1.2 – пункт 4.1.2 Додатку Д.

Ілюстрації, таблиці, що є у тексті додатку, слід нумерувати в межах кожного додатку, наприклад, рисунок Д.3 – третій рисунок Додатку Д, таблиця А.3 – третя таблиця Додатку А.

Якщо в додатку одна ілюстрація, одна таблиця, їх нумерують, наприклад, рисунок А.1, таблиця А.1.

У посиланнях у тексті додатку на ілюстрації, таблиці рекомендується писати: "...на рисунку А.2...", "...на рис. А.2...".

Анотація (SUMMARY) є завершальним структурним елементом самостійної наукової роботи. Обсяг резюме для магістерських робіт – 2 – 3 стор. **Анотація** повинна містити інформацію про зміст і результати дослідження. Викладення матеріалу в резюме повинно бути стислим і точним. Належить використовувати синтаксичні конструкції, притаманні мові ділових документів. Необхідно використовувати стандартизовану термінологію, уникати маловідомих термінів та символів. Наприкінці анотації наводяться **ключові слова (key words)**. Сукупність ключових слів повинна відображати основний зміст наукової праці. Кількість ключових слів становить від п'яти до п'ятнадцяти. Ключові слова подають у називному відмінку, друкують в рядок, через кому. (див. Додатки Б, В).

Загальні правила оформлення посилань (cross-references) на використанні джерела та цитування

При написанні наукової роботи необхідно давати посилання на джерела, матеріали, ідеї, цитати та висновки інших авторів або окремі результати за темою дослідження. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо його змісту, мови, обсягу, підтверджують наукову аргументацію автора наукового дослідження. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Привласнення авторства на чужий твір науки, літератури, мистецтва або на чуже відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, а також використання у своїх працях чужого твору **без відповідного посилання** вважається плагіатом та суперечить Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права № 2627-III від 11.07.2001 року», який базується на Конституції України і складається з відповідних норм Цивільного кодексу України, законів України «Про власність», «Про кінематографію», «Про телебачення і радіомовлення», «Про видавничу справу», «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів та фонограм» та інших законів України, що охороняють особисті немайнові та майнові права суб'єктів авторського права і суміжних прав.

Посилання у тексті роботи найчастіше подаються з використанням квадратних дужок із вказівкою порядкового номера за переліком посилань і через кому номер сторінки, на якій міститься цитований уривок..

Наприклад: «У працях [1–5] стверджується...»; «Поняття розглядається у дослідженнях українських і російських учених [1; 5; 25; 57]»;

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Якщо в науковому тексті наводиться конкретна цитата, то в квадратних дужках зазначається номер позиції у списку використаних джерел і вказується конкретна сторінка. Наприклад: [5, с. 55].

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело.

Посилання на ілюстрації, таблиці або формули, використані в дослідженні, вказують відповідно до їхнього порядкового номера. Наприклад: «рис. 1.1», «див. табл. 1.1.», «у формулі (1.1)» тощо.

Коли використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових лекцій, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дається посилання.

Коли в тексті наукової роботи необхідно зробити посилання на складову частину чи конкретні сторінки відповідного джерела, слід наводити посилання у квадратних дужках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Якщо наводиться декілька джерел, то між їх номерами ставляться крапки з комами, наприклад: Моделі лексичної когезії в тексті були детально описані багатьма науковцями [17; 99; 114; 125; 126; 132].

Якщо наводяться сторінки конкретного джерела, на які робиться посилання, то між номерами сторінок ставиться тире: [16, с. 50 – 55], а між порядковим номером джерела та номером сторінки ставиться кома, літера «с»

(або «р» якщо джерело написано англійською мовою), а потім номер (номери) сторінки (сторінок). Наприклад²: Перформативні висловлювання були вперше виділені Дж. Остіном [76]; Термін «прагматика» може бути замінений терміном «дектика» [95, с. 220–224]; Як зазначає І.В. Корунець, «Існують проблеми з передачею деяких українських особових/географічних назв англійською мовою» [46, с. 14]. **Значення** слів, виразів або скорочень (абревіатур) беруться в лапки такого типу: «...», наприклад: англійське слово table означає «стіл», К означає «Київ».

Посилання на використані джерела у виносках внизу сторінки, як правило, не допускаються. Внизу сторінки (під номерами) можуть бути наведені виноска, які містять коментарі до головного тексту або інші зауваження щодо його змісту, які у свою чергу можуть мати оформлені за вказаними вище правилами посилання на наукові або ілюстративні джерела, що зазначаються у загальному списку літератури.

Всі посилання у тексті наукової роботи повинні бути підтверджені коректним описом (паспортизацією) джерел у списку використаних наукових джерел, так само як і джерела довідкового та ілюстративного матеріалу повинні мати відповідні реквізити (прізвище та ініціали автора або авторів, назва, номер, том чи випуск публікації, місце та дата публікації, загальна кількість сторінок у книзі або відповідні сторінки «з ... по» у статті).

Три крапки у квадратних дужках ставляться будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається.

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідне посилання на джерело;

д) якщо необхідно виявити ставлення автора наукової праці до окремих слів або думок цитованого тексту, то після них в круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

е) коли автор наукової праці, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, то робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора дисертації, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є: (курсив наш. - Л.М.), (розбивка моя - Л.М.).

Звертаємо увагу, що в тексті наукової праці слід чітко розмежовувати вживання дефісу (-) у складних словах (наприклад: структурно-семантичний) і тире (–), як у наприклад такому реченні: Семіотика – це наука про вживання та функціонування знаків. Так само слід розмежовувати дефіс (hyphen) і тире (dash) при оформленні списків використаних джерел.

Загальні правила оформлення наведення прикладів ілюстративного матеріалу

Фрагменти тексту наукової роботи, які слугують ілюстративним матеріалом, друкуються курсивом (без лапок). Елементи ілюстративного матеріалу (слова, фрази, речення), які потребують виділення в **реченнях** (мовні явища, що ілюструються), виділяються жирним курсивом (без лапок), а після наведеного фрагменту ілюстративного матеріалу робиться посилання на відповідне джерело, наприклад:

*We are going to kill a Swede. Do you know a big Swede named **Ole Anderson**?* [85, p. 67];

*Telecom Italia chief **Roberto Collaninno** formally abandoned a controversial financial restructuring plan in a bid to restore his credibility with institutional investors* [88];

*New services through TV cables, phone lines and satellites promise speedier **Internet** use at home* [90].

Окремі слова, що слугують ілюстративним матеріалом, друкуються курсивом (без лапок) і не виділяються жирним шрифтом. Наприклад:

До англійських неологізмів, утворених за семантичним принципом, можна віднести такі слова як, наприклад, *board member, collateral damage, crisis management; the Interior Ministry, the Justice Department, prison escaper, reality checker, stimulus package, trouble spots* тощо.

Посилання на джерела ілюстративного матеріалу у **СПИСКУ ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ** бажано робити цифровими – так само, як і в інших списках використаних джерел. Тоді в тексті наукової роботи у квадратних дужках після наведеного прикладу вказується порядковий номер джерела і, якщо потрібно, відповідні сторінки після коми та літери «с», або «р» (якщо ілюстративне джерело написано англійською мовою).

Альтернативною системою, яку можна вживати при посиланні на періодичні видання (газети, журнали), рекламні оголошення, деякі юридичні документи, технічні інструкції, медичні рецепти та інші подібні документи з невеликою кількістю сторінок, є система умовних позначень, які вказуються та розшифровуються у структурній частині **ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ** (після структурного елементу роботи **ЗМІСТ**). Так, у прикладах, наведених нижче, умовним позначенням у списку джерел ілюстративного матеріалу будуть відповідати такі записи:

ГУ – Голос України. – 23 вересня, 2003. В такому випадку у посиланні в тексті роботи в квадратних дужках вказується умовне позначення ГУ та дата публікації – [ГУ, 23 вересня, 2003]; сторінки газет, журналів, рекламних оголошень, деяких юридичних документів, технічних інструкцій, медичних рецептів тощо, на які робиться посилання, як правило, не вказуються;

FT – Financial Times. – November 22, 1999. В такому випадку у посиланні в тексті роботи в квадратних дужках вказується умовне позначення FT та дата публікації: [FT, November 22, 1999];

T – Time. – November 30, 1998. В такому випадку у посиланні в дужках вказане умовне позначення T та дата публікації: [T, November 30, 1988];

UNTS 915 – United Nations Treaty Series. – Vol. 915, 1974. – N.Y.: United Nations, 1981. В такому випадку у посиланні в дужках вказане умовне позначення UNTS, номер документа та дата публікації: [UNTS 915, 1974];

CoE Doc. 9768 – Europe and the war in Iraq. – Doc. 9768 / Parliamentary Assembly. Council of Europe. Report. – Strasbourg, 2003. В такому випадку у посиланні в дужках вказане умовне позначення CoE, номер документа та дата публікації: [CoE Doc. 9768, 2003].

3.3. Загальні правила технічного оформлення магістерської роботи

Магістерську роботу друкують на одній стороні аркуша білого паперу формату А-4.

- шрифт – Times New Roman (для значеннєвого виділення прикладів, понять тощо використовується курсив; елементи, що аналізуються виділяються жирним курсивом, підкреслення в тексті не допускаються!);

- розмір шрифту – 14;

- відстань між рядками – 1,5 інтервали (до 30 рядків на сторінці);

- верхній і нижній береги – 20 мм, лівий – 30 мм, правий – 10 мм.

Відступ абзацу – 5 знаків, що в текстовому редакторі Word дорівнює відступу першого рядка у 1,25 см.

Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту роботи – всюди однакова.

Текст основної частини роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти.

Заголовки структурних елементів (частин) роботи ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ, SUMMARY друкують великими літерами симетрично до тексту (по центру) звичайним грубим (жирним) шрифтом (не курсивом). Заголовки підрозділів (наприклад: 1.1.) друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу грубим (жирним) шрифтом. Крапку в кінці назви заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів (наприклад: 1.1.1.) та підпунктів (наприклад: 1.1.1.1.) друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в підбір до тексту жирним (грубим) шрифтом. В кінці назви заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між назвою структурного елемента (частини) та її текстом повинна дорівнювати двом міжрядковим інтервалам.

Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

До загального обсягу роботи не входять додатки, списки використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів підлягають суцільній нумерації.

Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою наукової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульних аркушах номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні елементи (частини) наукової роботи, як ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, не мають порядкового номера.

Звертаємо увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені структурні елементи (частини) роботи, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати 1. ВСТУП або 6. ВИСНОВКИ. Номер розділу (цифри арабські) ставлять після слова РОЗДІЛ, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка (без інтервалу) великими літерами звичайним жирним шрифтом (не курсивом) друкують назву розділу. Після назви розділу ставлять два міжрядкових інтервали і друкують текст з абзацного відступу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу з абзацного відступу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: 2.3. (третій підрозділ другого розділу). Потім в тому ж рядку жирним шрифтом маленькими літерами (крім першої великої) друкують заголовок підрозділу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Після заголовку підрозділу ставиться один міжрядковий інтервал, а потім з абзацного відступу друкується відповідний текст.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку і друкується з абзацного відступу. В кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: 1.3.2. (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку жирним шрифтом йде заголовок пункту. Пункт може і не мати заголовка.

Підпункти (наприклад: 1.1.1.2.) нумерують з абзацного відступу у межах кожного пункту і оформлюють за такими ж правилами, як пункти.

Ілюстрації (рисунки, фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, рисунок або креслення, розміри яких більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках.

Ілюстрації починають словом «Рис.», «Мал.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка, наприклад: Рис. 1.2 (другий

рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: Таблиця 1.2 (друга таблиця першого розділу).

Якщо в розділі роботи одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При переносі частини таблиці на іншу сторінку пишуть слова «Продовж. табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: Продовж. табл. 1.2 (після номерів рисунків, малюнків та таблиць крапку не ставлять).

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з номера розділу, підрозділу і пункту, між якими ставлять крапку (наприклад, 1.3.2 – другий пункт третього підрозділу першого розділу), потім у тому ж рядку йде заголовок пункту (пункт може не мати заголовка).

Абзацний відступ повинен бути однаковим впродовж усього тексту і дорівнювати п'яти знакам.

Перенесення слів у заголовку розділу не допускається.

Відстань між заголовками і подальшим чи попереднім текстом має бути не менш, ніж три інтервали. Відстань між рядками заголовку, а також між двома заголовками роблять такою, як у тексті. Не допускається розміщення назв розділів, підрозділів, а також пунктів і підпунктів у нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

Переліки, за потреби, можуть бути наведені у тексті пунктів або підпунктів. Перед переліками ставлять двокрапку.

Перед кожною позицією переліку слід ставити малу літеру української абетки з дужкою, або, не нумеруючи – дефіс (перший рівень деталізації).

Для подальшої деталізації переліку слід використовувати арабські цифри з дужкою (другий рівень деталізації).

Приклад:

- а) утворення слів шляхом префіксів;
- б) суфіксальні словоутворення: 1) Суфікси іменників.
- 2) Суфікси прикметників.
- 3) Суфікси прислівників.

Список використаних джерел

1. Вимоги до реферативної інформації наукових статей. – Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2009. – 6 с.
2. Владімірова Н.А. Студентські наукові роботи (курсіві, бакалаврські, дипломні та магістерські): Методичні рекомендації до написання та вимоги до оформлення (для студ. спеціальності «країнознавство») / Владімірова Н.А., Занько Ю.С., Федунь О.В. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 32 с.

3. Методичні рекомендації до оформлення курсових і дипломних робіт для студентів факультету іноземної філології / [Стуліна Є.В., Тарасюк І.В., Уділова Т.М.]. – Запоріжжя: ЗНУ, 2005. – 34с.
4. Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій / Бюлетень ВАК України. – 2007. – № 6. – С. 9 – 17.
5. Приклади оформлення бібліографічного опису наукових робіт / Бюлетень ВАК України. – 2008. – №3. – С. 9 – 13.

ДОДАТКИ

Додаток А

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ НАУКОВИХ РОБІТ

(згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання»)(Бюлетень ВАК України №5'115, 2009; Форма 23)

Бібліографічний опис джерел, внесених до списку, складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв і т. ін. Завдяки цьому можна уникнути повторних перевірок, вставок пропущених відомостей.

1. Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог Державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць. Допускаються лише закріплені в Державному стандарті скорочення деяких міст

(– К. – “Київ”; – М. – “Москва”; – Л. – “Ленинград”; – СПб – “Санкт-Петербург”; – N.Y. – “New York”; – L. – “London”; – P. – “Paris”), назв деяких видавництв (Наук.думка; Высш. школа; Сов. енциклопедия; Рус. яз.; Oxford Univ. Press тощо) або скорочення типу «Дис. ... д-ра філол. Наук»; «Автореф. дис. ... канд. філол. Наук»; «Ин-т мовознавства»; Сост.; Під ред.; Ред; Т.3; Вип. 322 тощо). Більш детальну інформацію щодо згаданих вимог та допустимих скорочень можна одержати із таких стандартів: ДСТУ 3582-97 “Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові в бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила”, ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

Згідно з вимогами ВАК України від 2009 р. прізвища авторів або перше слово назви джерела (якщо автори не вказані, або джерело іде під описом (див. другу або зворотну сторінку будь-якого джерела, де, як правило, дається повний його бібліографічний опис) даються звичайним шрифтом (не курсивом).

Характер истика джерела	Приклад оформлення
Книги: 1. Один автор 2.	<p>Василій Великий. Гомілії / Василій Великий; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. — Львів: Свічадо, 2006. — 307 с. — (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV—V ст.; № 14).</p> <p>Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. — К.: Ін-т математики, 2006. — 111 с. — (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України; т. 59).</p> <p>3. Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. — К.: Асамблея діл. кіл: Ін-т соц. іміджмейкінгу, 2006. — 311 с. — (Ювеліри України; т. 1).</p> <p>4. Шкляр В. Елементал: [роман] / Василь Шкляр. — Львів: Кальварія, 2005. — 196, [1] с. — (Першотвір).</p>

<p>Два автори</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. — К.: Києво-Могилян. акад., 2005. — 397, [1] с. — (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична"; вип. 1). 2. Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. — К.: Прецедент, 2006. — 93 с. — (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю; вип. 11). 3. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. І. Баштанник. — Львів: Растр-7, 2007. — 375 с.
<p>Три автори</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д.; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. — Днепропетровск: Баланс Бизнес Букс, 2007. — XLIII, 265 с.
<p>Чотири автори</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. — К.: НДІ "Укראгропромпродуктивність", 2006. — 106 с. — (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи). 2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу: [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздєв, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. — К.: Вища освіта, 2006. — 478, [1] с. — (ПТО: Професійно-технічна освіта).
<p>П'ять і більше авторів</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психология менеджмента / [Власов П. К., Липницкий А. В., Луцихина И. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. — [3-е изд.]. — Х. : Гуманитар. центр, 2007. — 510 с. 2. Формування здорового способу життя молоді: навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. — К.: Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. — 115 с. — (Серія "Формування здорового способу життя молоді": у 14 кн., кн. 13).

<p>Без автора</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. — К. : Грані-Т, 2007. — 119 с. — (Грані світу). 2. Воскресіння мертвих: українська барокова драма: антологія / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. — К.: Грамота, 2007. — 638, [1] с. 3. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця ХІХ — початку ХХ століття: [антологія / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко]. — К.: Грані-Т, 2007. — 190, [1] с. 4. Проблеми типологічної та квантитативної лексикології: [зб.наук.праць / наук. ред. Каліущенко В. та ін.]. — Чернівці: Рута, 2007. — 310 с.
<p>Багатото мний докумен т</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія Національної академії наук України, 1941—1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. — К.: Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007— .— (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2 : Додатки — 2007. — 573, [1] с. 2. Межгосударственные стандарты : каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю.; ред. Иванов В. Л.]. — Львов: НТЦ "Леонорм-Стандарт", 2005— .— (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 1. — 2005. — 277 с. 3. Дарова А. Т. Неисповедимы пути Господни... : (Дочь врага народа) : трилогия / А. Дарова. — Одесса: Астропринт, 2006— .— (Сочинения : в 8 кн. / А. Дарова ; кн. 4). 4. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права: Особенная часть: в 6 т. / Н. П. Кучерявенко. — Х. Право, 2002— .— Т. 4: Косвенные налоги. — 2007. — 534 с. 5. Реабілітовані історією. Житомирська область: [у 7 т.]. — Житомир: Полісся, 2006— .— (Науково-документальна серія книг "Реабілітовані історією" : у 27 т. / голов. редкол.: Тронько П. Т. (голова) [та ін.]). Кн. 1 / [обл. редкол.: Синявська І. М. (голова) та ін.]. — 2006. — 721, [2] с. 6. Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч.1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. — К.: НТУУ "КПІ", 2006. — 125 с.
<p>Матеріал ли конф ерен цій, з'їзді в</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу: матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників ["Молодь України і аграрна реформа"], (Харків, 11—13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. — Х.: Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. — 167 с. 2. Кібернетика в сучасних економічних процесах : зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат

	<p>України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. — К.: ІСОА, 2002. — 147 с.</p> <p>3. Матеріали ІХ з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. — К.: Асоц. укр. банків, 2000. — 117 с. — (Спецвип.: 10 років АУБ).</p> <p>4. Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій: праці конф., 6—9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. Ред. В. Т. Трощенко. — К.: НАН України, Ін-т пробл. міцності, 2000. — С. 559—956, XIII, [2] с. — (Ресурс 2000).</p> <p>5. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій: зб. наук. праць / наук. ред. В. І. Моссаковський. — Дніпропетровськ: Навч. кн., 1999. — 215 с.</p> <p>6. Ризикологія в економіці та підприємстві: зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27-28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ податк. адмін. України [та ін.]. — К.: КНЕУ: Акад. ДПС України, 2001. — 452 с.</p>
Препринти	<p>Шиляев Б. А. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ/ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов / Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. — Х. ННЦ ХФТИ, 2006. — 19 с. — (Препринт / НАН Украины, Нац. науч. центр "Харьк. физ.-техн. ин-т"; ХФТИ 2006-4).</p> <p>2. Панасюк М. І. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами / Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. — Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. — 7, [1] с. — (Препринт / НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).</p>
Депозитні наукові праці	<p>Социологическое исследование малых групп населения / В. И. Иванов [и др.]; М-во образования Рос. Федерации, Финансовая академия. — М., 2002. — 110 с. — Деп. в ВИНТИ 13.06.02, № 145432.</p> <p>2. Разумовский, В. А. Управление маркетинговыми исследованиями в регионе / В. А. Разумовский, Д. А. Андреев. — М., 2002. — 210 с. — Деп. в ИНИОН Рос. акад. наук 15.02.02, № 139876.</p>
Словник	<p>1. Географія: словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. — Х.: Халімон, 2006. — 175, [1] с.</p> <p>2. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії: словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. — К.: Європ. ун-т, 2007. — 57 с.</p> <p>3. Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.].</p>

	— К.: Карпенко, 2007. — 219 с.
4.	Європейський Союз: словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. — 2-ге вид., оновл. — К.: К.І.С., 2006. — 138 с.
Атласи	<p>1. Україна: екол.-геогр. атлас: присвяч. всесвіт. дню науки в ім'я миру та розвитку згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.]; Рада по вивч. продукт. сил України НАН України [та ін.]. — / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.]. — К.: Варта, 2006. — 217, [1] с.</p> <p>2. Анатомія пам'яті: атлас схем і рисунків провідних шляхів і структур нервової системи, що беруть участь у процесах пам'яті: посіб. для студ. та лікарів / О. Л. Дроздов, Л. А. Дзяк, В. О. Козлов, В. Д. Маковецький. — 2-ге вид., розшир. та доповн. — Дніпропетровськ: Пороги, 2005. — 218 с.</p> <p>3. Куерда Х. Атлас ботаніки / Хосе Куерда; [пер. з ісп. В. Й. Шовкун]. — Х.: Ранок, 2005. — 96 с.</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>Кримінально-процесуальний кодекс України: за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — К.: Парлам. вид-во, 2006. — 207 с. — (Бібліотека офіційних видань).</p> <p>2. Медична статистика статистика: зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. — К.: МНІАЦ мед. статистики: Медінформ, 2006. — 459 с. — (Нормативні директивні правові документи).</p> <p>3. Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій: СОУ-Н ЕЕ 39.501:2007. — Офіц. вид. — К.: ГРІФРЕ: М-во палива та енергетики України, 2007. — VI, 74 с. — (Нормативний документ Мінпаливенерго України. Інструкція).</p>
Стандарти	<p>Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT): ДСТУ ISO 7000:2004. — [Чинний від 2006-01-01]. — К.: Держспоживстандарт України 2006. — IV, 231 с. — (Національний стандарт України).</p> <p>2. Якість води. Словник термінів: ДСТУ ISO 6107-1:2004 — ДСТУ ISO 6107-9:2004. — [Чинний від 2005-04-01]. — К.: Держспоживстандарт України, 2006. — 181 с. — (Національні стандарти України).</p> <p>3. Вимоги щодо безпечності контрольно-вимірювального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT): ДСТУ EN 61010-2-020:2005. — [Чинний від 2007-01-01]. — К.: Держспоживстандарт України, 2007. — IV, 18 с. — (Національний стандарт України).</p>

Каталогі и	<p>Межгосударственные стандарты: каталог: в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Павлюкова В. А.; ред. Иванов В. Л.]. — Львов: НТЦ "Леонорм-стандарт, 2006 — . — (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 5. — 2007. — 264 с.</p> <p>Т. 6. — 2007. — 277 с.</p> <p>2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: каталог-довідник / [авт.-упоряд. М. Зобків та ін.]. — Львів: Новий час, 2003. — 160 с.</p> <p>3. Університетська книга: осінь, 2003: [каталог]. — [Суми: Унів. кн., 2003]. — 11 с.</p> <p>4. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Горницкая И. П., Ткачук Л. П. — Донецк : Лебедь, 2005. — 228 с.</p>
Бібліогр. афічні показчик и	<p>Куц О. С. Бібліографічний показчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацеба. — Львів : Укр. технології, 2007. — 74 с.</p> <p>2. Систематизований показчик матеріалів з кримінального права, опублікованих у Віснику Конституційного Суду України за 1997—2005 роки / [уклад. Кириш Б. О., Потлань О. С.]. — Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2006. — 11 с. — (Серія: Бібліографічні довідники ; вип. 2).</p>
Дисерта. ції	<p>Петров П.П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. — К., 2005. — 276 с.</p>
Автореф. ерати дисертац ій	<p>Новосад І.Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвєсрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08 „Технологія машинобудування” / І. Я. Новосад. — Тернопіль, 2007. — 20, [1] с.</p> <p>2. Нгуен Ші Данг. Моделювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06 „Автоматиз. системи упр. та прогрес. інформ. технології” / Нгуен Ші Данг. — К., 2007. — 20 с.</p>
Авторств. кі свідоцтва	<p>А. с. 1007970 СССР, МКИ³ В 25 J 15/00. Устройство для захвата неориентированных деталей типа валов / В. С. Ваулин, В. Г. Кемайкин (СССР). — № 3360585/25-08 ; заявл. 23.11.81 ; опубл. 30.03.83, Бюл. № 12.</p>
Патенті.	<p>Пат. 2187888 Российская Федерация, МПК⁷ Н 04 В 1/38, Н 04 J 13/00. Приемопередающее устройство / Чугаева В.И.; заявитель и патентообладатель Воронеж. науч.-исслед. ин-т связи. — № 2000131736/09 ; заявл. 18.12.00 ; опубл. 20.08.02, Бюл. № 23 (II ч.).</p>

<p>Частина книг и, періодичні, ого, продовжуваного о вида ння</p>	<p>Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 6. — С. 15—18, 35—38.</p> <p>Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. — 2006. — № 6. — С. 14—17.</p> <p>Валькман Ю. Р. Моделирование НЕ-факторов — основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. — 2007. — № 1. — С. 39—61.</p> <p>Ма Шуїн Проблеми психологічної підготовки в системі фізкультурної освіти / Ма Шуїн // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 5. — С. 12—14.</p> <p>5. Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моїсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. — 2007. — № 1. — С. 25—29.</p> <p>6. Валова І. Нові принципи угоди Базель II / І. Валова ; пер. з англ. Н. М. Середи // Банки та банківські системи. — 2007. — Т. 2, № 2. — С. 13—20.</p> <p>7. Зеров М. Поетична діяльність Куліша // Українське письменство ХІХ ст. Від Куліша до Винниченка : (нариси з новітнього укр., письменства) : статті / Микола Зеров. — Дрогобич, 2007. — С. 245—291.</p> <p>8. Третьяк В. В. Возможности использования баз знаний для проектирования технологии взрывной штамповки / В. В. Третьяк, С. А. Стадник, Н. В. Калайтан // Современное состояние использования импульсных источников энергии в промышленности : междунар. науч.-техн. конф., 3-5 окт. 2007 г. : тезисы докл. — Х., 2007. — С. 33.</p> <p>9. Чорний Д. Міське самоврядування: тягарі проблем, принади цивілізації / Д. М. Чорний // По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України : (кінець ХІХ—початок ХХ ст. / Д. М. Чорний. — Х., 2007. — Розд. 3. — С. 137—202.</p>
---	---

Електронні ресурси	<p>Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III—IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. — 80 Min / 700 MB. — Одеса : Одес. мед. ун-т, 2003. — (Бібліотека студента-медика) — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. — Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000.— Назва з контейнера.</p> <p>2. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. — К. : CD-видво "Інфодиск", 2004. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. — (Всеукр. перепис населення, 2001). — Систем. вимоги: Pentium-266 ; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. — Назва з титул. екрану.</p> <p>3. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. „Крим-2003”) [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник — 2003. — № 4. — С. 43. — Режим доступу до журн. : http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm.</p>
--------------------	---

ПРИКЛАД ПОДАННЯ АНОТАЦІЙ ТА КЛЮЧОВИХ СЛІВ**АНОТАЦІЯ**

Петренко О. І. Особливості функціонування учбових термінів у педагогічній документації. – Рукопис.

Наукова робота на здобуття освітнього ступеня магістра, Мукачівський державний університет. – Мукачево, 201_.

Стислий зміст роботи (не більше 700 друкованих знаків)

Ключові слова: *3-10 слів і словосполучень, які стисло і точно характеризують розглядуване питання і найчастіше зустрічаються в тексті.*

**Слова-маркери,
які рекомендовано застосовувати
під час написання анотацій**

Акцентовано (<i>особливу увагу</i>)
Апробовано <i>підхід</i>
Аргументовано, що
Безпосередньо <i>у...</i>
Введено <i>в науковий обіг</i>
Вдосконалено <i>статус</i>
Виведено <i>формулу</i>
Вивчено <i>вплив</i>
Виділено <i>операції</i>
Визначено <i>методику, перспективи, шляхи, складові систем, орієнтацію, умови, параметри, напрями, фактори, економічну сутність...</i>
Викладено <i>заходи, аспекти, авторську інтерпретацію, схему, методику</i>
Використано <i>документи, акти</i>
Вирішено <i>проблему</i>
Висвітлено <i>питання, проблеми, досвід, роль, місце...</i>
Висновки дослідження <i>про склад... можна використовувати у курсах...</i>
Висунуто <i>пропозиції</i>
Виходячи з цього,
Виявлено <i>чинники</i>
Віднайдено <i>матеріали</i>
Відстеження динаміки розвитку ... <i>підтверджує той факт</i>
Вміщено <i>матеріали</i>
Впродовж-протягом
Враховано
Встановлено <i>можливість, провідну роль, критерії</i>
Для- з метою
До умов - За умов
Доведено <i>високу ефективність, результативність,</i>
Дозволено
Досліджено <i>вплив, властивості</i>
Досягнуто
За результатами спостережень-:
Задokumentовано
Залежно
Запропоновано <i>заходи щодо...</i>
Зафіксовано
Здійснено <i>порівняльний аналіз</i>
Знайдено
Зроблено висновок

З'ясовано
Метами ... <i>досліджено</i>
Модифіковано
На базі
На конкретних прикладах
На основі узагальнення
На підставі теоретико-емпіричних досліджень проаналізовано
Наведено
Надано оцінку
Обговорено
Обґрунтовано <i>необхідність, неможливість, принципи розробки</i>
Обрано метод
Обраховано <i>оптимальну вартість</i>
Обумовлено
Окреслено <i>функції</i>
Описано <i>особливості, склад класифікаційної системи</i>
Опрацьовано <i>технологію, заходи, архівні матеріали</i>
Охарактеризовано
Оцінено
Підсумовано
Подано пропозиції
Порівняно
Представлено <i>концепцію</i>
Приділено увагу
Проаналізовано <i>сучасний стан, кількість, літературні джерела</i>
Продемонстровано
Рекомендовано
Розглянуто
Розкрито <i>зміст, деякі аспекти, суть поняття, природу, сутність</i>
Розширено
Синтезовано типи
Систематизовано
Створено <i>базу, методику</i>
Сформульовано завдання, визначення
У присутності
Уразі
Ураховуючи це
У систематичному вигляді
У ході експерименту <i>обговорено, обґрунтовано</i>
Узагальнено досвід
Установлено тенденції

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУША
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

назва теми

за спеціальністю 014 «Середня освіта
(англійська мова та зарубіжна література)»
шифр та назва спеціальності

Виконав: студент курсу СО(АМЗЛ), групи 2М

(прізвище та ініціали, підпис)

Керівник: доктор педагогічних наук,
доцент, професор кафедри
англійської філології та методики
викладання іноземних мов,
Теличко Наталія Вікторівна

(посада, науковий ступень, прізвище та ініціали)

(підпис)

Робота допускається до захисту:
завідувач кафедри:
д. пед. наук, проф. Теличко Н.В.

(підпис)

«_____» _____ 2017 р.

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СТРУКТУРНОГО ЕЛЕМЕНТУ «ЗМІСТ» ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НАЗВА РОЗДІЛУ	10
1.1. Назва підрозділу	12
1.1.1. Назва пункту	13
1.1.2. Назва пункту	16
1.2. Назва	17
1.2.1. Назва	17
1.2.2. Назва	19
1.3. Назва	21
Висновки до розділу 1	
РОЗДІЛ 2. НАЗВА	
2.1. Назва	22
2.2. Назва	27
Висновки до розділу 2	30
РОЗДІЛ 3. НАЗВА	34
3.1. Назва	34
3.2. Назва	38
3.3. Назва	42
Висновки до розділу 3	45
	49
ВИСНОВКИ	
	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	61
SUMMARY	68
ДОДАТКИ (за необхідності)	70

Розділи за обсягом мають бути приблизно однаковими. Назва розділу не повинна дублювати тему магістерської роботи.

Зразок розміщення тексту у кваліфікаційній роботі

РОЗДІЛ 1

НАЗВА

Огляд наукової літератури за темою роботи. Порівняльний аналіз результатів, отриманих іншими авторами. Визначення тих аспектів обраної проблеми, які ще не дуже докладно досліджено і які досліджуватиме автор цієї роботи.

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2

НАЗВА

Обґрунтування обраних методів дослідження. Опис теоретичних і (або) експериментальних досліджень, проведених згідно із завданнями, визначеними у Вступі. Обґрунтування достовірності отриманих результатів.

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3

НАЗВА

Аналіз і узагальнення результатів дослідження. Показати, як розв'язані завдання допомогли досягти мети, заявленої у Вступі. Подання практичних рекомендацій за необхідністю.

Висновки до розділу 3

За потреби робота може містити не три, а іншу кількість розділів, але в будь-якому випадку кількість розділів має бути обґрунтована змістом дослідження

ВИСНОВКИ

Дати стислі й узагальнені відповіді на кожне завдання дослідження, зазначене у Вступі. Сформулювати розв'язане наукове завдання (тобто мету, заявлену у Вступі). Показати практичне значення отриманих результатів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ПРИКЛАД ВСТУПУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

ВСТУП

Важливість володіння англійською мовою у сучасному світі беззаперечна. Це ключ, який відмикає двері численних закладів освіти, полегшує здобуття професії і, врешті-решт, стає просто однією із перших вимог при прийомі на роботу.

Так як англійська мова чи не першою утвердила свій міжнародний статус, її вивченню приділяють посилену увагу вже понад століття. Володіння нею відкриває світ безмежних перспектив, тож розробка інтенсивних методик та підходів щодо навчання англійської мови має довгу історію та є як ніколи релевантною сьогодні: глобалізація передбачає і англійзацію, а в контексті вузької фахової спеціалізації знання англійської мови зараз неоціненне.

Методики навчання англійської мови для спеціальних цілей виникли як відповідь на поклик доби: вимоги сучасного ринку освіти, швидких суспільних змін та потреби терміново до них пристосовуватися просто не залишали іншого вибору у другій половині ХХ століття. В контексті вище означених соціальних та економічних трансформацій проблема вивчення англійської мови для застосування її у чітко окресленій фаховій сфері набула особливої гостроти: багато професій почали втрачати свої позиції на ринку праці у зв'язку з індустріалізацією та комп'ютеризацією усіх сфер соціуму, натомість, з'явилося багато нових спеціальностей, пов'язаних із новими реаліями доби та її новими вимогами. Тож потреба швидко здобути нову професію, пов'язану із застосуванням англійської мови, як ніколи актуальна зараз, адже більшість професій у наш час так чи інакше вимагають знання англійської мови.

Однією із таких спеціальностей є «туризм». Враховуючи падіння «залізної завіси» та широкі обрії, що відкриваються перед українцями для подорожей за кордон, можемо стверджувати, що фахівці у цій сфері зараз дуже потрібні, а особливо зі знанням мови міжнародного спілкування, якою є, безумовно, англійська.

Як відомо, найбільш разюча відмінність між англійською для загального вжитку (General English) та англійською для спеціальних цілей (English for Specific Purposes) полягає у лексиці, зокрема термінології, типових мовленнєвих штампах, розмовних кліше тощо, залежно від особливостей професійного використання англійської. Так як вивчення специфічної лексики та тонкощів її вживання становить для більшості студентів неабиякі труднощі, ми вирішили зосередити свою увагу саме на формуванні лексичної компетенції за найновішим та поки найефективнішим підходом, а саме – ESP.

Актуальність дослідження. Проблема формування лексичної компетенції була доволі докладно висвітлена у працях провідних науковців-методистів (серед них: І.М. Берман та В.А. Бухбіндер, М.Я. Дем'яненко, Ю.О.Жлуктенко, Е.І. Пассов, Л.С. Панова, М.В. Ляховицький, Г.В. Рогова, І.Ф. Андрійко, С.В. Тезікова), так як вміння оперувати лексикою іноземною мови

на належному рівні багато в чому визначає рівень іншомовної компетенції взагалі. Фундаментальні праці з викладання англійської мови розробили Т.Хатчінсон, А. Волтерз, Д. Дуглас, Т. Дадлі-Еванс, Дж. Свейлз та Г.Віддовсон. Як бачимо, у науковій літературі розроблені загальні принципи формування лексичної компетенції та загальні положення викладання англійської мови для спеціальних цілей, однак і досі відсутня методика формування лексичної компетенції, що базується на підході ESP. З огляду на це, вважаємо порушену проблему актуальною.

Мета магістерської роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності підходу ESP для формування лексичної компетенції студентів технічного коледжу спеціальності «туризм».

Для реалізації поставленої мети розв'язуємо такі **завдання**:

- дослідити історію та передумови виникнення підходу ESP;
- проаналізувати специфіку викладання англійської мови за підходом ESP;
- дослідити загальні принципи формування лексичної компетенції, способи семантизації та засвоєння нової лексики;
- встановити критерії відбору лексичного мінімуму для пасивного та активного словника студентів технічного коледжу спеціальності «туризм»;
- експериментально перевірити ефективність застосування підходу ESP для формування лексичної компетенції у студентів 3 курсу технічного коледжу спеціальності «туризм».

Об'єктом дослідження є процес формування лексичної компетенції за підходом ESP у студентів 3 курсу технічного коледжу спеціальності «туризм».

Предметом дослідження є методика формування лексичної компетенції студентів 3 курсу технічного коледжу спеціальності «туризм».

У процесі роботи були використані такі методи дослідження:

- вивчення та аналіз вітчизняної та зарубіжної методичної, педагогічної, психологічної, психолінгвістичної літератури, а також підручників і наукових праць, що стосуються туризму та туристичного бізнесу;
- вивчення та узагальнення передового методичного досвіду формування лексичної компетенції;
- наукове спостереження процесу формування іншомовної лексичної компетенції;
- проведення експериментального навчання;
- статистичний аналіз результатів проведеного експерименту;
- зіставлення, систематизація та узагальнення результатів дослідження.

Наукова новизна дослідження полягає у створенні унікальної методики формування лексичної компетенції (для студентів технічного коледжу спеціальності «туризм»), що базується на підході ESP.

Теоретичну значущість роботи вбачаємо у:

- теоретичному узагальненні найвідоміших принципів формування лексичної компетенції;
- осмисленні наукових понять, пов'язаних із психічною діяльністю засвоєння нової лексики;

- обґрунтуванні ефективності підходу ESP під час формування іншомовної лексичної компетенції.

Практична цінність нашої роботи полягає у:

- розробці методичних рекомендацій щодо формування лексичної компетенції за підходом ESP;
- можливості використання результатів дослідження при навчанні лексики за спеціальністю «туризм», а також іншими дослідниками й методистами при написанні праць із суміжних питань.

Публікації. Частина теоретичних напрацювань нашого дослідження представлена у статті «Англійська мова для спеціальних цілей(ESP): історія виникнення підходу та його специфіка» студентського наукового альманаху факультету іноземних мов та одних тезах доповіді.

Структура та обсяг магістерської роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, та переліку використаних джерел, що містить 101 найменування. Повний обсяг роботи – 97 сторінок машинописного тексту.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми, її актуальність, вказано мету, предмет, об'єкт, завдання, методи дослідження; розкрито новизну, теоретичну та практичну цінність проведеного дослідження.

У **першому розділі** подана історія розвитку підходу ESP, розкриті його переваги та особливості викладання.

У **другому розділі** проаналізовані принципи формування лексичної компетенції, способи семантизації нових лексичних одиниць, а також встановлені критерії відбору лексичного мінімуму для студентів технічного коледжу спеціальності «туризм».

Третій розділ присвячений опису проведення експериментального навчання, проаналізовано та узагальнено результати нашого дослідження.

У **висновках** подані підсумки проведеного дослідження, сформульовані основні теоретичні та практичні висновки.

ПРИКЛАД ВИСНОВКІВ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

ВИСНОВКИ

Основна мета проведеного дослідження полягала у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності підходу ESP для формування лексичної компетенції студентів технічного коледжу спеціальності «туризм», для чого були поставлені й розв'язані конкретні завдання, а саме:

1. Здійснено аналіз історії та передумов виникнення підходу ESP. Можемо зробити висновки, що його виникнення було зумовлене комплексом політичних, економічних, та соціальних факторів, а також науково-технічним прогресом, тенденцією до вузької фахової спеціалізації та потребою у єдиній мові для полегшення міжнародної комунікації. В історії розвитку даного підходу можемо виокремити 5 послідовних фаз: від орієнтації на запити суспільства до навчальних потреб тих, хто вивчає англійську мову. Визначальною ж рисою ESP є робота над тим мовним матеріалом, який найбільше використовується у цільовій сфері.

2. Проаналізовано специфіку викладання англійської мови за підходом ESP. Це дає нам підстави стверджувати, що розробка і проведення курсів ESP - важке і відповідальне завдання, так як передбачає складання програми, відбір, адаптацію і створення навчальних матеріалів відповідно до потреб цільової аудиторії та цільової ситуації, а також психологічних теорій навчання. До підготовчого етапу створення ESP курсу входить і розробка системи оцінювання; а сам процес навчання передбачає застосування найновіших засобів навчання і найбільш зручних для кожної навчальної ситуації методик для досягнення максимальної ефективності. ESP курси у визначений термін озброюють студентів конкретними знаннями, уміннями та навичками для виконання конкретних професійних ролей та завдань, чого не пропонують загальні курси англійської (General English Courses). У цьому й полягають переваги підходу ESP.

3. Здійснено дослідження загальних принципів формування лексичної компетенції та способів семантизації нової лексики. На основі критичного огляду праць провідних дослідників та методистів можемо стверджувати, що більшість із них поділяє класифікацію принципів формування іншомовної компетенції на загальні, часткові та спеціальні, однак немає такої ж єдності та однастайності поміж класифікаціями принципів навчання лексики, хоча спільні риси, все-таки, є, а саме: принцип врахування мовних властивостей лексичних одиниць в процесі їх відбору для навчання (семантики, сполучуваності, структури та графіко-акустичного оформлення слів); принцип раціонального обмеження словникового мінімуму; принцип опори на лексичні правила (значення, поєднуваність та стилістична диференціація лексичних одиниць); принцип цілеспрямованої семантизації нових слів через пояснення їхніх значень, а також в процесі тренування і практики.

Дослідження різноманітних способів семантизації нової лексики дає нам підстави зробити такі висновки: тривалий час у методичній літературі не було консенсусу стосовно того, як найкраще семантизувати нову лексичну одиницю. Переважна більшість дослідників та науковців схиляються до думки, що найоптимальніший спосіб полягає у використанні контексту (мовленнєвої ситуації), зорової та слухової наочності і пояснення; окремі з них (власне, Ч.Фріз та Р. Ладо) пропонують застосовувати інсценізацію, міміку, однак і досі немає єдиної думки щодо ефективності перекладу як однієї з альтернатив семантизації. Це питання все ще залишається дискусійним у методичній літературі.

Так як ESP передбачає використання найбільш відповідних ситуації технік та методик навчання, способи семантизації, що застосовуються в ньому, теж можуть варіюватися, залежно від того, що приносить найкращі результати даній цільовій аудиторії. Проте варто зазначити, що перевага, все-таки, надається використанню наочності для стимуляції та закріплення асоціативних зв'язків, а також семантизації в контексті. Відпрацювання вживання нової лексики здійснюється за допомогою рецептивних, репродуктивних, рецептивно-продуктивних і продуктивних вправ. Результативність курсу засвоєння лексики визначається кількістю вивчених одиниць, умінням вчасно і швидко їх пригадувати, вживати у контексті, правильно поєднувати з іншими лексемами в зв'язному мовленні усно та на письмі.

4. Встановлено критерії відбору лексичного мінімуму для пасивного та активного словника студентів технічного коледжу спеціальності «туризм». На основі ґрунтовного аналізу наукової та методичної літератури, можемо констатувати, що критерії семантичної цінності, тематичної відповідності та частотності вживання лексем найбільш доцільні для відбору лексики у сфері туризму.

5. Була здійснена експериментальна перевірка ефективності застосування підходу ESP для формування лексичної компетенції у студентів 3 курсу технічного коледжу спеціальності «туризм». Позитивні результати експериментального навчання засвідчують високу ефективність запропонованого підходу щодо формування лексичної компетенції студентів даної спеціальності та доцільність її використання у навчальному процесі.

Таким чином, ми констатуємо, що мета нашого дослідження досягнута, адже ми теоретично обґрунтували ефективність підходу ESP для вивчення англійської мови загалом та, зокрема, для формування лексичної компетенції у сфері туризму, а також підтвердили його високу результативність за допомогою експериментального навчання студентів. Це дає нам право стверджувати доцільність використання підходу ESP в навчальному процесі для формування лексичної компетенції студентів.

Зразок орієнтовної схеми відгуку на магістерську роботу**Відгук наукового керівника**

на магістерську роботу _____

(прізвище та ініціали)

(назва теми)

за спеціальністю 014 «Середня освіта (англійська мова та література)»

- 1 Актуальність теми.
 - 2 Відповідність змісту роботи обраній темі.
 - 3 Рівень повноти розробки питань та окремих проблем.
 - 4 Рівень теоретичної та професійної підготовки магістранта, його здатність до самостійної роботи.
 - 5 Логічність, послідовність, аргументованість викладу матеріалу, уміння робити висновки.
 - 6 Характеристика студента під час роботи над магістерською роботою (дисциплінованість, наполегливість, підготовленість, своєчасність виконання завдання тощо).
 - 7 Важливість запропонованих магістрантом рекомендацій для їхнього впровадження в практику роботи навчальних закладів різного рівня.
 - 8 Відповідність дослідження вимогам, що висуваються до магістерських робіт.
- Дата й підпис керівника магістерської роботи із зазначенням посади, наукового ступеня та вченого звання.

Зразок орієнтовної схеми рецензії на магістерську роботу**Рецензія**

на магістерську роботу _____
(прізвище та ініціали)

_____ (назва теми)

за спеціальністю 014 «Середня освіта (англійська мова та література)»

- 1 Актуальність теми.
- 2 Практична цінність питань, які розроблені в науковій роботі.
- 3 Стисла характеристика магістерської роботи за розділами.
- 4 Позитивні моменти й недоліки магістерської роботи.
- 5 Новизна й оригінальність ідей, покладених в основу роботи.
- 6 Методика вивчення й обробка матеріалів дослідження.
- 7 Наявність у роботі певних рекомендацій та їх обґрунтування.
- 8 Якість оформлення дипломної (магістерської) роботи.
- 9 Недоліки роботи.
- 10 Оцінка магістерської роботи за чотирибальною системою.

Дата та підпис рецензента із зазначенням посади, наукового ступеня та вченого звання. Підпис завіряється печаткою навчального закладу, установи або організації, у якій працює рецензент.

Навчально-методичне видання

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Методичні рекомендації
Укладач *Н.В. Теличко*

Тираж __ пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і
розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 4916 від . .2016
р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26